

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **B.**, so sídlom v K., proti žalovanému : **P. B.**, bývajúcí v K., zastúpený Advokátska kancelária J., so sídlom U., adresa pre doručovanie R., **o vypratanie bytu**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12 C 210/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. júna 2012 sp. zn. 4 Co 262/2010

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 24. marca 2009 č. k. 12 C 210/2008-31 uložil žalovanej (v tom čase E. B.) so všetkými, ktorí s ňou v predmetnom byte bývajú, vypratať byt č. X., nachádzajúci sa v K., pozostávajúci z dvoch izieb, kuchyne a príslušenstva do 30 dní po zabezpečení náhradného ubytovania. V odôvodnení prvostupňový súd uviedol, že vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalovaná užívala byt č. X. na X.. poschodí na základe zmluvy o nájme bytu uzatvorenej medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou zo dňa 30.8.1995. Podľa Evidenčného listu so žalovanou v byte bývala jej matka Z. I., ako aj jej syn P. B.. Jedná sa o dvojizbový byt s kuchyňou a príslušenstvom. Ako vyplynulo z vyúčtovania nákladov za služby spojené s bývaním za rok 2003 na byte bol preplatok 1 890,07 Sk. Ku dňu 16.7.2004 mala však už žalovaná na nájomnom dlh vo výške 10 865 Sk, pričom poplatok z omeškania jej ešte nebol vyčíslený. Z uvedeného dôvodu jej bola daná výpoveď z nájmu obecného bytu č. X., pretože neplatila nájomné a úhradu za plnenia poskytované s užívaním bytu za čas dlhší ako 3 mesiace. Výpoveď jej bola daná v zmysle § 711 ods. 1 písm.d/ OZ. Žalovaná prevzala výpoveď z nájmu bytu dňa 27.7.2004, čo potvrdila vlastnoručným podpisom na poštovej doručenke. Trojmesačná výpovedná lehota jej

teda začala plynúť dňom 1.8.2004 a uplynula 31.10.2004. Žalovaná žalobu o neplatnosť výpovede z nájmu bytu na súde nepodala. Keďže od 1.11.2004 bývala v predmetnom byte bez právneho titulu, súd jej uložil povinnosť predmetný byt vypratať a to so všetkými, ktorí s ňou v predmetnom byte bývajú. Potvrdením o výplate starobného dôchodku žalobkyňa preukázala, že mesačne poberá 261,50 €. Z rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach zo dňa 6.3.2009 vyplynulo, že syn žalovanej P. B. bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie, pričom nemá žiaden príjem. Obaja teda žijú zo starobného dôchodku žalovanej, pričom na jedného potom pripadá 130,75 € mesačne. Uvedená suma prevyšuje životné minimum o 5,94 € mesačne. Mal za to, že uvedená suma len v minimálnej výške presahuje sumu, kedy sa fyzické osoby nachádzajú v hmotnej núdzi, pričom zobral do úvahy aj súčasnú ekonomickú situáciu v meste a okolí, kedy je problém nájsť si trvalé zamestnanie, firmy prepúšťajú svojich zamestnancov, nezamestnanosť narastá. Syn žalovanej bol teda z objektívnych dôvodov nezamestnaný. Žalovaná je na starobnom dôchodku. Čiže ich stav hmotnej núdze vznikol z objektívnych dôvodov, preto rozhodol, že žalovaná je povinná sa z predmetného bytu vystáhnout' do 30 dní po zabezpečení náhradného ubytovania.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaného (P. B.) rozsudkom z 28. júna 2012 č. k. 4 Co 262/2010-81 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal. V odôvodnení uviedol, že v priebehu odvolacieho konania dňa X. právna predchodkyňa žalovaného E. B. zomrela, preto pokračoval v odvolacom konaní s jej dedičom synom P. B.. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, poukázal na správne zistený skutkový stav ako aj právny záver, ktorý zodpovedá zákonu. Len na zdôraznenie správnosti dôvodov rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného dodal :

V prejednávanej veci výsledkami vykonaného dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa je preukázané, že právnej predchodkyňi žalovaného bola daná výpoveď z nájmu predmetného bytu podľa ustanovenia § 711 ods. 1 písm.d/ OZ dňa 16.7.2004 pod č. výpovede 1057 a doručená jej bola do vlastných rúk dňa 27.7.2004, čo nepochybne vyplýva z doručky pripojenej v spise, kde v časti odosielateľ sú uvedené zhodné údaje o značke žalobcu ako aj o čísle výpovede ako na písomnej výpovedi. Právna predchodkyňa žalovaného žalobu o neplatnosť výpovede na súd nepodala. Žalobcovi do konca výpovednej lehoty nepreukázala, že v čase dania výpovede bola v hmotnej núdzi, k predĺženiu výpovednej lehoty o ochrannú lehotu preto nedošlo. Za tohto stavu by už bolo bez právneho významu, či

žalobcovi do uplynutia výpovednej lehoty zaplatila dlžné nájomné, poprípade sa s ním dohodla o spôsobe úhrady. Nájom bytu za tohto stavu zanikol uplynutím výpovednej lehoty, t. j. dňom 31.10.2004 ako správne uzavrel súd prvého stupňa.

Na správnosti tohto záveru nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že právna predchodkyňa žalovaného spolu so žalovaným zostali v predmetnom byte bývať aj po skončení nájmu a že po uplynutí výpovednej doby (cca 2 a 1/2 roka po skončení nájmu) sa právna predchodkyňa žalovaného so žalobcom zúčastnili na mediácii, ktorej výsledkom bola mediačná dohoda, ktorou sa právna predchodkyňa žalovaného zaviazala mesačne uhrádzať popri bežnom mesačnom nájomnom dlžnú sumu (91 036 Sk) v splátkach po 1 000 Sk mesačne s tým, že na poplatok z omeškania bude dohodnutý splátkový kalendár po zaplatení celej dlžnej istiny. Uvedená mediačná dohoda totiž mohla mať za následok len splnenie dlhu na nájomnom, nijako však nemohla ovplyvniť vzhľadom na jej obsah zaniknutý nájom, keďže neobsahovala žiaden záväzok žalobcu v tom smere, že po uhradení dlžného nájomného uzavrieť s právnou predchodkyňou žalovaného novú nájomnú zmluvu a pod. Uzavretie takejto novej nájomnej zmluvy medzi účastníkmi nebolo ani preukázané (a napokon ani žalovaným tvrdené) a zo samej skutočnosti, že mediačná dohoda obsahuje formuláciu o platení dlžného nájomného „popri bežnom mesačnom nájomnom“ nemožno vyvodiť uznanie žalobcu, že k skončeniu nájmu nedošlo. Právna predchodkyňa žalovaného a žalovaný mali totiž právo bývania v predmetnom byte až do zabezpečenia náhradného ubytovania, ktoré im patrí vzhľadom na preukázanú skutočnosť, že boli (je) v hmotnej núdzi z objektívnych dôvodov (§ 712a ods. 3 OZ) a počas výkonu tohto práva bývania aj mali povinnosť bežné nájomné uhrádzať. Za tohto stavu sa žalovaný ani nemohol stať nájomcom bytu podľa ustanovenia § 706 ods. 1 OZ, keď jeho právna predchodkyňa v čase jej smrti už nebola nositeľkou práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy o nájme bytu zo dňa 30.8.1995.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm.b/ O.s.p. a ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Okrem toho namietal, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal, že žalobcom formulovaný petit žaloby ani nemohol pred súdom prvého stupňa obstať, resp. prvostupňový súd ani nemohol pre neurčitosť, nevykonateľnosť a nezrozumiteľnosť petitu takto požadovaný nárok žalobcovi priznať a odvolací súd nemohol pre neurčitosť, nevykonateľnosť a nezrozumiteľnosť vyššie formulovaného petitu rozsudok okresného súdu potvrdiť. Poukázal na skutočnosť, že P. B. nebol účastníkom prvostupňového

konania, resp. s prihliadnutím na petit žaloby je zrejmé, že žalobcu P. B. až do smrti žalovanej E. B. ani nemal v úmysle zaviazat' k povinnosti vypratáť predmetný byt. Žalovaná E. B. zomrela dňa X. počas odvolacieho konania. Odvolací súd ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia pokračoval v odvolacom konaní s jej dedičom synom P. B., pričom poukázal na ustanovenie § 107 ods. 3 O.s.p. Podľa jeho názoru odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, čo má za následok, že v konaní došlo k vade uvedenej v ustanovení § 237 písm.b/ O.s.p. Žalobcov nárok na vypratanie uplatňovaný v tomto konaní nie je majetkovou vecou a preto podľa jeho názoru neprichádza do úvahy aplikácia ustanovenia § 107 ods. 3 O.s.p. v odvolacom konaní. Žalovanému P. B. teda chýba procesná spôsobilosť v zmysle ustanovenia § 19 Občianskeho súdneho poriadku, teda nemá spôsobilosť byť účastníkom konania vo vyššie uvedenej právnej veci. Žalovanému P. B. bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že bola porušená zásada dvojinštančného konania, keď prvostupňový rozsudok smeroval iba voči jeho matke E. B., ktorá bola ako jediná presne a jasne označená vo výroku rozsudku a ktorá sa ako jediná žalovaná mohla odvolať voči rozsudku prvostupňového súdu, pričom rozsudok odvolacieho súdu označil žalovaného P. B. na povinnosť uloženú prvostupňovým súdom, t. j. že žalovaná E. B. je povinná vypratáť predmetný byt. Namietal aj inú vadu konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne zrušil aj rozsudok okresného súdu, zastavil konanie a priznal mu trovy konania. Navrhol taktiež odložiť vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaného zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je

prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky vyššie uvedených rozsudkov, prípustnosť dovolania preto z § 238 O.s.p. vyvodit' nemožno.

Vzhľadom na obsah dovolania ako aj zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa ďalej zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľ vady v zmysle § 237 písm.a/, c/, d/, e/, g/ O.s.p. nenamietal a tieto vady nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Dovolateľ v dovolaní namietal vady v zmysle § 237 písm.b/, f/ O.s.p. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' ani z § 237 písm.b/, f/ O.s.p.

Je zrejmé, že dovolateľ nerozlišuje medzi vecnou legitimáciou a spôsobilosťou byť účastníkom konania. Vecná legitimácia vyplýva z hmotného práva a má ju ten, kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti. Či je účastník konania vecne legitimovaný (aktívne alebo pasívne), ukáže sa až v konečnom rozhodnutí vo veci. Na rozdiel od toho, spôsobilosť byť účastníkom konania (civilno-procesnú subjektivitu) má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti, inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 O.s.p.).

Ustanovenie § 19 O.s.p. sa odvoláva na hmotné právo. Teda od procesnej spôsobilosti (oprávnenia byť účastníkom konania) treba odlišiť vecnú legitímáciu, ktorá predstavuje hmotnoprávny vzťah účastníka konania v prejednávanej veci, a má ju iba ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v konaní rozhoduje. V tejto súvislosti treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 237 písm.b/ O.s.p. nie je rozhodujúci vzťah vyplývajúci z hmotného práva, ale otázka spôsobilosti byť účastníkom konania. Nedostatok vecnej legitímácie podľa tohto ustanovenia môže mať za následok len nesprávnosť napadnutého rozhodnutia a nie prípustnosť dovolania (por. napr. R 34/1993). Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania, na ktorý musí súd prihliadnuť v každom štádiu konania (§ 103 O.s.p.). Tento nedostatok má v každom prípade za následok zastavenie konania (§ 104 ods. 1 prvá veta O.s.p.). Nedostatok vecnej legitímácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu návrhu na začatie konania meritórnym rozhodnutím (ZSP č. 49/2001).

Z obsahu dovolania žalovaného je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. vyvodzuje z toho, že odvolací súd pokiaľ potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej, nezachoval dvojinštančnosť občianskeho súdneho konania. Takýto dôvod prípustnosti dovolania však nie je daný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu spisu nezistil, že by žalovanému nejakým závadným procesným postupom súdu bola znemožnená realizácia procesných práv priznaných mu procesným predpisom. Vo vzťahu k žalovanému nedošlo postupom odvolacieho súdu k odňatiu možnosti pred ním konať z dôvodu, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, stotožnil sa so zisteným skutkovým stavom súdom prvého stupňa a jeho právnym posúdením v súlade s príslušnými procesnoprávnymi ustanoveniami. Odvolací súd vo veci vytýčil dňa 28.6.2012 pojednávanie, na ktoré bol predvolaný právny zástupca žalovaného JUDr. J. K., ktorý na tomto pojednávaní bral účasť, z obsahu zápisnice je zrejmé, že odvolací súd konal so žalovaným v zmysle ustanovenia § 107 ods. 3 O.s.p. ako nástupcom pôvodnej žalovanej E. B., prítomný zástupca žalovaného na pojednávaní zotrval na podanom odvolaní a dôvodoch tam uvedených. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd tým, že nariadil pojednávanie vo veci, umožnil sa žalovanému vyjadriť k predmete sporu ako aj k odvolaciemu návrhu, žalovanému dodatočne „dožičil“ spravodlivý proces a tým vlastne odstránil akékoľvek diskusie o odňatí možnosti konať pred súdom. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že ani Dohovor o ľudských právach a základných slobodách

nevyžaduje a ani z judikatúry ESLP nemožno vysledovať, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonať verejne.

Dovolateľom namietaná tzv. iná vada týkajúca sa hodnotenia dôkazov a z neho vyvodенých skutkových zistení súdom prvého stupňa a tiež aj nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p.) sú síce prípustnými dovolacími dôvodmi, sami osebe však prípustnosť dovolania nezakladajú.

Pretože prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p. a vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 218 ods. 1 písm.c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. augusta 2014

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová